

ไข้เลือดออก

ในขณะที่ทุกคนกำลังเผชิญอยู่กับวิกฤติปัญหาการแพร่ระบาดของโควิด-19 ขณะเดียวกันช่วงหน้าฝนแบบนี้ก็จะมีอีกโรคหนึ่งที่จะมีการระบาดเพิ่มมากขึ้น นั่นก็คือ

“โรคไข้เลือดออก (Dengue haemorrhagic fever)”

สถิติและการคาดการณ์ของการระบาดของโรค

จากข้อมูลระบบรายงานการเฝ้าระวังโรค (รง506) พบว่าในช่วงวันที่ มกราคม – 17 พฤศจิกายน ปี 2564 มีผู้ป่วยสะสม 8,754 ราย เสียชีวิต 6 ราย โดยกลุ่มอายุ 5-14 ปี รองลงมา คือ 15-24 ปี มีอัตราการป่วยสูงสุดคิดเป็น 35.05 และ 22.78 ต่อประชากรแสนคน ตามลำดับ โดยภาคเหนือเป็นภาคที่มีสถิติอัตราการป่วยสูงที่สุดเป็นลำดับแรก รองลงมาเป็นกลาง ใต้และตะวันออกเฉียงเหนือตามลำดับ

และจากข้อมูลการคาดการณ์สถานการณ์ไข้เลือดออก พ.ศ.2565 โดยกองโรคติดต่อภายใน กรมควบคุมโรค ได้คาดการณ์ว่าในปีนี้ (2565) จะมีแนวโน้มที่จะระบาดมากขึ้นทุกพื้นที่ที่ผ่านมาของโรคไข้เลือดออกจะระบาดปีเว้นปี หรือปีเว้น 2 ปี โดยที่ตลอดทั้งปีอาจมีผู้ป่วยสูงถึง 95,000 ราย และจะพบสูงสุดในช่วงเดือนมิถุนายนถึงกันยายน อาจจะมีสูงถึง 10,000 ถึง 16,000 รายต่อเดือนเลยทีเดียว

สาเหตุ

เป็นโรคที่เกิดจากการติดเชื้อไวรัสเดงกี (dengue virus) โดยมียุงลายบ้าน (Aedes aegypti) ร่วมกับยุงลายสวน (Aedes albopictus) เพศเมียเป็นพาหะนำโรค โดยไม่ติดต่อจากคนสู่คนได้ พบมากในประเทศเขตร้อนและเขตอบอุ่น และก่อให้เกิดปัญหาสาธารณสุขในหลายประเทศทั่วโลก เชื้อไวรัสเดงกี มีทั้งหมด 4 สายพันธุ์ คือ DENV-1, DENV-2, DENV-3 และ DENV-4 อาการมีตั้งแต่มัธยस्थ्यไปจนถึงเสียชีวิตได้ หากไม่ได้รับการรักษาอย่างทันถ่วงที

อาการ

โดยทั่วไปประมาณ 90% ของผู้ป่วยที่ติดเชื้อไวรัสเดงกีครั้งแรกจะมีอาการที่ไม่รุนแรง บางรายปวดศีรษะ ปวดกระดูก, กล้ามเนื้อ มีผื่นที่ผิวหนัง มีไข้สูงได้ แต่อาจมีอาการรุนแรงเกิดเป็นภาวะไข้เลือดออกได้ ในกรณีที่ผู้ป่วยมีการติดเชื้อเป็นครั้งที่สองโดยสายพันธุ์ที่แตกต่างจากการติดเชื้อครั้งแรก ซึ่งแบ่งได้ 3 ระยะ คือ

1. ระยะไข้ อาจจะมีอาการอยู่ในระยะนี้เป็นเวลา 2-7 วัน โดยผู้ป่วยจะมีไข้สูงเกือบตลอดเวลา และไข้ไม่ลดเมื่อกินยาลดไข้ อาจมีอาการคลื่นไส้ อาเจียน เบื่ออาหาร หรืออาจมีผื่นหรือจุดเลือดออกตามตัว แขน ขา รักแร้ร่วมด้วย

2. ระยะวิกฤต/ช็อก ระยะไข้ลดลง ระยะนี้กินเวลา 24- 48 ชั่วโมง หากเป็นผู้ป่วยที่ไม่มีภาวะแทรกซ้อนอาการต่างๆในระยะไข้ก็จะดีขึ้นตามลำดับ แต่ในส่วนผู้ป่วยที่มีอาการรุนแรงเกิดภาวะแทรกซ้อนเลือดออก ไข้จะลดลง แต่อาการอื่นๆที่เกิดขึ้นในระยะไเข้ยังคงอยู่หรืออาจจะอาการแย่ลงอ่อนเพลียมากขึ้น อาจเกิดภาวะช็อก ชีพจรเต้นเร็วแต่เบา ความดันโลหิตต่ำ มือเท้าเย็น ปัสสาวะออกน้อย ร่วมกับมีเลือดออกง่าย เช่น เลือดกำเดาไหล อุจจาระหรืออาเจียนเป็นเลือด เป็นต้น ซึ่งถ้าไม่ได้รับการรักษาอย่างถูกต้องและทันถ่วงที ผู้ป่วยอาจเสียชีวิตได้

3.ระยะฟื้นตัว จะค่อนข้างเร็วมีระยะเวลาประมาณ 2-3 วัน

การป้องกัน

จากที่กล่าวมาข้างต้น ปัจจุบันยังไม่มีวัคซีนไข้เลือดออกที่มีประสิทธิภาพสมบูรณ์ในการป้องกันการติดเชื้อไวรัสเดงกี ดังนั้นวิธีที่ง่ายที่สุดคือระมัดระวังไม่ให้ยุงกัด โดยเริ่มจากตัวเราเองเป็นสำคัญ

การดูแลผู้ป่วยเบื้องต้น

ในปัจจุบันการรักษาแพทย์จะรักษาประคับประคองตามอาการที่ถูกต้อง และในเวลาที่เหมาะสม เนื่องจากยังไม่มียารักษาต้นไวรัสเดงกี จึงต้องดูแลผู้ป่วยอย่างใกล้ชิดตลอดระยะวิกฤต ซึ่งในรายที่มีอาการไม่รุนแรงผู้ป่วยสามารถหายได้เองภายใน 2-7 วัน สำหรับการดูแลอาการเบื้องต้น ในระยะไข้สูง ควรเช็ดตัวด้วยน้ำอุ่นเพื่อลดไข้เป็นระยะ ๆ ร่วมกับให้ยาลดไข้พาราเซตามอล ห้ามใช้ยาพวกแอสไพริน, โอบูโพรเฟน, หรือ ยากลุ่ม(non-steroidal anti-inflammatory drug – NSAID) เพราะจะทำให้เลือดออกได้ง่ายและออกมากขึ้น และผู้ป่วยควรได้รับอาหารและน้ำดื่มให้เพียงพอ หรืออาจให้ดื่มน้ำผลไม้และน้ำเกลือแร่ร่วมด้วย เนื่องจากผู้ป่วยมีอาการเบื่ออาหาร คลื่นไส้ อาเจียน ทำให้ขาดน้ำและเกลือโซเดียม และควรติดตามดูอาการผู้ป่วยอย่างใกล้ชิด เพื่อจะได้ตรวจพบและป้องกันภาวะช็อกได้ทันเวลา ถ้าพบว่าผู้ป่วยอยู่ในภาวะช็อกหรือเลือดออกควรรีบมาพบแพทย์โดยเร็วที่สุด เพื่อช่วยชีวิตผู้ป่วยและป้องกันโรคแทรกซ้อน

จะเห็นได้ว่า เจ้าวายร้ายตัวจ้อยนี้มีอิทธิฤทธิ์เกินตัว ใครว่าเรื่องการป้องกัน/ไม่ยุ่งไม่สำคัญ ก็ได้แต่หวังว่าผู้อ่านจะหันมาใส่ใจหาวิธีและแนวทางป้องกันต่างๆ เพื่อไม่ให้เราต้องตกอยู่ในความเสี่ยงโดยไม่จำเป็นกันนะคะ